

Fredagen den 8 oktober

Kl. 09.00

*Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.*

§ 1 Anmälan av utsedda statsråd, m. m.

Herr statsministern FÄLLDIN:

Herr talman! Enligt regeringsformens föreskrift får jag för riksdagen anmäla de statsråd som jag utsett att tillsammans med mig ingå i regeringen.

Ställföreträdare för statsministern är ledamoten av denna kammare herr Per Ahlmark.

Statsråd och chef för justitiedepartementet är f. justitierådet herr Sven Romanus.

Statsråd och chef för utrikesdepartementet är ledamoten av denna kammare fru Karin Söder.

Statsråd och chef för försvarsdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Eric Krönmark.

Statsråd och chef för socialdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Rune Gustavsson.

Statsråd och chef för kommunikationsdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Bo Turesson.

Statsråd och chef för finansdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Gösta Bohman.

Statsråd och chef för utbildningsdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Jan-Erik Wikström.

Statsråd och chef för jordbruksdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Anders Dahlgren.

Statsråd och chef för handelsdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Staffan Burenstam Linder.

Statsråd och chef för arbetsmarknadsdepartementet är ledamoten av denna kammare herr Per Ahlmark.

Statsråd och chef för bostadsdepartementet är ledamoten av denna kammare fru Elvy Olsson.

Statsråd och chef för industridepartementet är ledamoten av denna kammare herr Nils G. Åsling.

Statsråd och chef för kommundepartementet är ledamoten av denna kammare herr Johannes Antonsson.

Statsråd är
dels ledamöterna av denna kammare
fru Britt Mogård
fru Ingegerd Troedsson
herr Ingemar Mundebo

Nr 7

Fredagen den
8 oktober 1976

*Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.*

herr Ola Ullsten
herr Olof Johansson,
dels fru Birgit Friggebo.

Regeringspartierna är ense om att finansdepartementet så snart som möjligt – efter samråd med berörd personal – skall delas i ett ekonomidepartement och ett budgetdepartement. Chef för ekonomidepartementet blir statsrådet Gösta Bohman. Chef för budgetdepartementet blir statsrådet Ingemar Mundebo.

I anslutning till denna anmälan vill jag ge riksdagen till känna följande:

Enighet har alltså nåtts mellan centerpartiet, folkpartiet och moderata samlingspartiet om att bilda regering. Dess politik under mandatperioden skall grundas på de riktlinjer som anges i denna regeringsförklaring.

Med fasthet och ansvar skall vi föra en politik i hela folkets intresse. Därvid skall vi söka ett så brett samförstånd som möjligt.

Regeringen skall sträva efter att bryta tendenser till maktkoncentration och verka för decentralisering och närdemokrati. Vi skall föra vidare en socialt inriktad reformpolitik och främja en utveckling som stärker den enskildes valfrihet. Vi skall värna och utveckla vårt fria och öppna samhälle.

Tryggheten för alla generationer och grupper står i centrum för vår politik. Solidariteten kräver att reformer för de sämst ställda sätts främst. Arbetslivets förnyelse förs vidare. Det skall ske i nära samverkan med löntagarnas och näringslivets organisationer. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en självklar utgångspunkt för regeringens politik.

Den sociala marknadshushållningen förstärks genom åtgärder som främjar konkurrensen och motverkar såväl enskild som offentlig maktkoncentration.

Regeringen skall föra en politik för sysselsättning och boende i alla delar av landet.

Sträng hushållning måste ske med naturtillgångarna. Tekniken måste anpassas till kraven på en god miljö och ett samhälle i ekologisk balans.

Grunden för ett framgångsrikt reformarbete är en stark ekonomi. En bättre skattepolitik, en näringspolitik som tar vara på utvecklingskraften också i de mindre företagen samt en aktiv konjunkturpolitik är viktiga instrument för att trygga arbete åt alla. Sociala reformer ges en ansvarsfull finansiering och genomföres i den takt som det ekonomiska utrymmet medger.

Sveriges utrikespolitik skall trygga vårt lands självständighet och demokratiska samhällsordning. Den skall medverka till fred och frihet, trygghet och rättvisa för världens folk.

Den alliansfria politiken i fred syftande till neutralitet i krig ligger fast. Den tryggas genom ett starkt försvar.

Det nordiska samarbetet vidareutvecklas. Förbindelserna med Europa fördjupas. Ett fortsatt starkt stöd ges till Förenta nationerna.

Vår anslutning till tankarna bakom en ny ekonomisk världsordning är ett uttryck för den solidaritet vi känner med fattiga och förtryckta

Fredagen den
8 oktober 1976

*Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.*

folk. Regeringen avser att ge ett ökat stöd till kampen för frigörelse i södra Afrika.

Sverige måste öka sina insatser i kampen mot nöd och hunger i de fattiga länderna. Enprocentsmålet för vårt bistånd skall ses som ett etappmål. Det svenska utvecklingssamarbetet med de fattiga länderna skall utformas så, att det främjar social och ekonomisk utjämning. Biståndet inriktas på människorna i de fattigaste länderna.

I takt med kärnenergins expansion har hotet om spridning av kärnvapen ökat drastiskt. Regeringen kommer att arbeta för en internationell överenskommelse för att stoppa export av kärnkraftsteknologi till länder som inte underskrivit icke-spridningsavtalet. Instruktioner i enlighet härmed kommer att ges den svenska nedrustningsdelegationen.

Riksdagen skall inom kort ta ställning till vilande grundlagsförslag. Ytterligare förstärkt grundlagsskydd för de medborgerliga fri- och rättigheterna prövas skyndsamt. Proposition härom föreläggs riksdagen under valperioden. Förslag läggs fram om obligatorisk lagrådsgranskning av vissa lagar, beslutande folkomröstning i grundlagsfrågor och utvidgad rösträtt för utlandssvenskar.

Samtalen mellan svenska kyrkan och staten fullföljs.

Den enskildes rättsskydd skall förstärkas. Datalagen skärps för att öka skyddet för den enskildes integritet. Byråkratiseringen av vårt samhälle måste brytas. Kraftfulla insatser skall göras mot krångel, onödig centralstyrning och svårbegripligt myndighetsspråk.

Kommunernas självstyrelse förstärks. Den kommunala demokratin fördjupas. Kommunerna ges möjligheter att inrätta distriktsnämnder och direktvalda kommundelsråd. Den statliga detaljstyrningen av kommuner och landsting minskas. Rådgivande kommunala folkomröstningar möjliggöres. Kommunindelningsreformen skall utvärderas. Regeringen är beredd att positivt pröva framställningar om ändringar i den kommunala indelningen som är motiverade av hänsyn till den kommunala demokratin.

En länsdemokratireform påbörjas. Centrala uppgifter, särskilt vad gäller regional planering, överförs från de statliga länsstyrelserna till de folkvalda landstingen. Förslag läggs fram om att samtliga lekmanaledamöter av länsstyrelserna skall tillsättas av landstingen.

Samhällsekonomin och utrikeshandeln påverkas alltjämt ofördelaktigt av den ekonomiska utvecklingen i vår omvärld. Det svenska näringslivets internationella konkurrenskraft har dessutom försvagats. Kostnaderna har ökat snabbare än i jämförbara länder och inflationen ligger kvar på en oacceptabelt hög nivå. Handels- och bytesbalansen har inte förbättrats på det sätt som tidigare förutsetts. Industriproduktionen utvecklas svagt.

Den svenska ekonomin står således inför svåra problem. Det framstår som en avgörande uppgift under de närmaste åren att skapa balans i samhällsekonomin och att stärka den internationella konkurrenskraften. Detta är också en grundläggande förutsättning för att förverkliga en målmedveten reformpolitik och för att trygga sysselsättning och framsteg.

Fredagen den
8 oktober 1976

*Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.*

Den ekonomiska politiken måste därför i hög grad inriktas på att underlätta en utbyggnad av näringslivet och en ökning av exporten. Målet är att inom rimlig tid återställa balansen i utrikesbetalningarna och stegvis minska behovet av utländsk upplåning. Det måste ske i former som tryggar arbete åt alla och underlättar en effektiv kamp mot inflationen. Näringslivets investeringar måste stimuleras och ansträngningarna att öka exporten underlättas.

Regeringen kommer senare i höst att inbjuda löntagarnas och näringslivets organisationer till överläggningar om en ekonomisk politik som kan trygga arbete åt alla, öka konkurrenskraften och minska prisstegringarna.

Som ett led i denna politik måste budgetpolitiken utformas så, att staten inte tar i anspråk det för näringslivet nödvändiga utrymmet på låne marknaden. En hård prövning av nya utgiftsåtaganden från det allmännas sida blir nödvändig. Möjligheterna att snabbt reducera det statliga budgetunderskottet är dock begränsade. Stora automatiska utgiftsökningar kan förutses de närmaste åren.

Åtgärder måste därför också vidtas för att stödja det enskilda sparandet. Förslag till sparstimulerande åtgärder kommer att läggas fram.

En skatteomläggning genomförs för 1977 i syfte att underlätta den förestående lönerörelsen. Utöver de sänkningar av statsskatten som föreslagits i tidigare proposition till riksdagen kommer regeringen att föreslå sänkt marginalskatt också på inkomster mellan 50 000 och 65 000 kr. Det avgiftsfria beloppet vid uttaget av allmän arbetsgivaravgift på företagares och fria yrkesutövares egna inkomster höjs till 30 000 kr. Skatteomläggningen motsvarar en arbetsgivaravgiftshöjning med 1,5 %. Den exakta utformningen av skatteskalen och åtgärder ägnade att tillföra statskassan erforderliga inkomster fastställs efter hörande av arbetsmarknadens parter. Möjligheterna att ge företagen dispens från energiskatt utnyttjas inte i samma utsträckning som hittills.

Skattesystemet måste reformeras. En varaktig skattereform skall innehålla bl. a. sänkta marginalskatter i vanliga inkomstlagen, inflations skydd i skattesystemet samt åtgärder för att hålla tillbaka de kommunala skattehöjningarna.

Avdragsrätt vid beskattningen införs för gåvor till ideella och humanitära ändamål.

Det arbete som pågår i syfte att bekämpa skattefusk och skatteflykt fullföljs.

Regeringen skall sträva efter bättre hushållning med skattemedel. Ökade ansträngningar görs för att effektivisera den statliga förvaltningen och tillvarata alla möjligheter till besparingar.

En väl fungerande samhällsekonomi förutsätter ett decentraliserat näringsliv. Därför måste näringspolitiken utformas så, att mindre och medelstora företag får goda utvecklingsmöjligheter. Vårt lands ekonomi skall även i framtiden bygga på en socialt styrd marknadshushållning med fritt konsumtionsval, fri konkurrens och en aktiv konsumentpolitik. Sam-

hället skall ta vara på enskilda människors vilja till initiativ och ansvar.

Förslag kommer att läggas fram om vissa lättnader i fråga om arbetsgivaravgifter samt om ändrade skatteregler för familjeföretag. Avvecklingen av den faktiska sambeskattningen fullföljs. De mindre företagen ges goda kreditmöjligheter.

Ägandet i samhället måste spridas. Privat och statlig maktkoncentration skall motverkas. Regeringen avser att under mandatperioden lägga fram förslag om skärpt lagstiftning i syfte att motverka monopol och karteller samt sådana sammanslagningar av företag som minskar konkurrensen. Därvid bör särskilt de multinationella företagens verksamhet uppmärksammas. De stora skattefria stiftelsernas maktställning begränsas. Regeringen avser inte att placera statliga representanter i industriföretagens styrelser.

Möjligheterna att ge AP-fondernas förvaltning mera decentraliserade former kommer att prövas. Förslag kommer att läggas fram om en begränsning av fjärde AP-fondens rätt att köpa aktier i ett och samma företag.

Utredningsarbetet om löntagarnas andel i företagets kapitaltillväxt fullföljs.

Norrbottens Järnverk i Luleå skall byggas ut till ett metallurgiskt centrum.

Regionalpolitiken skall förstärkas, så att människor i olika landsdelar ges allsidig sysselsättning och service samt en god miljö. Bebyggelse i glesbygder och i mindre tätorter skall underlättas. Samhällsplaneringen inriktas på att i större utsträckning samordna boende, arbete, service och fritidsfunktioner.

Förslag skall läggas fram om ett fortsatt lägre uttag av den allmänna arbetsgivaravgiften inom det inre stödområdet.

En ny trafikpolitik byggd på trafik i samverkan läggs fast. Kollektivtrafiken främjas. Ett program för den långsiktiga vägpolitiken läggs fram.

Nya arbetstillfällen måste skapas inom näringslivet. Det ger också resurser till den ökade sysselsättning som krävs i statlig och kommunal verksamhet.

Alla ungdomar skall garanteras arbete, praktik eller utbildning. Arbetsförmedlingen förstärks och effektiviseras. Stödet till halvskyddad sysselsättning förbättras. Arbetslivet måste anpassas till de handikappades krav.

En femte semestervecka införs fr. o. m. 1978. Förslag om allmän arbetslöshetsförsäkring framläggs under mandatperioden.

Regeringen avser att föra en kraftfull politik för att reformera arbetslivet och fördjupa arbetsdemokratien. Den nya arbetsrätten skall fullföljas, kampen mot dåliga arbetsmiljöer intensifieras. Förslag framläggs om en ny arbetsmiljölag. Arbetarskyddet ges ökade resurser. Kontrollen av kemiska ämnen i arbetsmiljön skärps.

Arbetet på jämställdhet mellan kvinnor och män påskyndas. Villkoren

Nr 7

Fredagen den
8 oktober 1976

*Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.*

Fredagen den
8 oktober 1976

Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.

för deltidsarbetande förbättras. Utredningen om jämställdhet mellan könen ges i uppdrag att under mandatperioden utarbeta förslag till lag mot könsdiskriminering.

Det familjepolitiska reformarbetet fortsätter. Samhällets barnomsorg byggs ut enligt riksdagens beslut. Utbildningen av personal för barnomsorgen ökas.

Normer fastställs för personaltäthet och gruppstorlek inom förskolan. En allmän föräldrautbildning byggs ut av stat, landsting och kommun i samverkan.

De allmänna barnbidragen och bostadsbidragen förbättras. Föräldrapenningen vid sjukdom utvidgas till att omfatta även ledighet vid skolstart.

Småbarnsföräldrar ges lagfäst rätt till kortare arbetstid och förlängd tjänstledighet. Föräldraförsäkringen byggs under perioden ut med en rätt till ytterligare ledighet motsvarande två månader på heltid. Den kompletteras med ett vårdnadsbidrag till småbarnsföräldrar. Stödet utformas så att det främjar valfrihet och jämställdhet.

Alla människor skall, oberoende av inkomst, ha rätt till en god bostad. Det system med generella räntesubventioner och selektiva bostadsbidrag som riksdagen beslutat ligger fast. Byggnad och förvaltning av bostäder skall ske i former som motverkar spekulation och stimulerar en kostnadspressande konkurrens. Lånereglerna för enskilt byggda flerfamiljshus förbättras. Valfrihet och likvärdiga boendekostnader mellan olika upplåtelseformer skall eftersträvas. Rätten att göra avdrag för räntekostnader bibehålls.

Det är angeläget att förbättra bristfälliga boendemiljöer och att öka de enskilda människornas inflytande över sitt boende. Bättre möjligheter för den enskilde att äga sin bostad skapas, bl. a. genom att underlätta för hyresgäster att i bostadsrättsföreningens form överta ägandet.

Bostadsadministrationen ses över i syfte att åstadkomma förenklade och decentraliserade beslutsformer. Låneregler och andra bestämmelser görs mindre omfattande och detaljerade.

Markpolitiken skall ge förutsättningar för en socialt inriktad bostadspolitik. All markspekulation skall motverkas och den fysiska planeringen av mark ske i former som säkerställer såväl angelägna samhällsintressen som den enskildes rättstrygghet. Mark för bostadsändamål skall kunna upplåtas både med äganderätt och med tomträtt. Behovet av fritidsbebyggelse skall tillgodoses efter kommunala beslut inom riksplaneringens ram. Enklare regler eftersträvas för glesbebyggelse.

Förslag framläggs om nya riktlinjer för jordbrukspolitiken. Jordbruksmarken skall utnyttjas rationellt och skyddas från exploatering för andra ändamål. Därigenom kan vi trygga vårt livsmedelsbehov och bidra till världens livsmedelsförsörjning. Sysselsatta i jordbruket tillförsäkras en med andra grupper likvärdig ekonomisk och social standard. Jordbrukspolitiken måste, särskilt i norra Sverige, ses som ett led i den aktiva

regionalpolitiken. Ökad vikt läggs vid samspelet mellan jordbruk och miljö.

Jordförvärvslagstiftningen liksom jordbrukspolitiken i övrigt inriktas på att familjelantbruket skall vara den dominerande företagsformen.

Det svenska fisket skall ges bättre villkor.

Miljöpolitiken skall bygga på en ekologisk grundsyn. Återvinning av resurser och återställande av förorenade sjöar och vattendrag främjas. Utsläppen av svavel och andra luftföroreningar skall nedbringas. Våra hav och kuster ges ett bättre skydd mot oljeutsläpp och annan nedsmutsning. Skärpta åtgärder mot supertankbåtar i Östersjön är nödvändiga.

Miljölagstiftningen ses över i syfte att ge allmänheten vidgade möjligheter till inflytande över beslut som berör den egna miljön.

Regeringen skall föra en energipolitik som tryggar energiförsörjning och sysselsättning samt ger handlingsfrihet för framtiden.

Regeringen avser att presentera program för effektivare energianvändning främst i bostads- och lokaluppvärmning samt i industriprocesser. En plan skall upprättas för utbyggnad av kraftvärmeverk. Särskilda finansiella förutsättningar skall skapas för en snabb utbyggnad av industriellt mottryck och utnyttjande av spillvärme.

Energiforskningen skall i ökad utsträckning inriktas på att utveckla teknik för användning av förnyelsebara energikällor, såsom solenergi, vindkraft och jordvärme.

Vidare skall eftersträvas ett effektivare utnyttjande av vattenkraften i redan exploaterade älvar. De outbyggda Norrlandsälvarna och andra värdefulla älvsträckor skall bevaras. Elproduktionen i oljekondensanläggningar skall så långt som möjligt begränsas.

Kärnkraften är förenad med stora problem och risker. Främst gäller det hanteringen av det använda bränslet och det högaktiva avfallet. Satsning på kärnkraft kan inte ske, om inte dessa risker bemästras på betryggande sätt. I nuvarande läge måste ställas som villkor att kärnkraftsaggregat, som f. n. är under byggnad, inte får tas i drift, om inte det berörda kraftföretaget dels kan förete godtagbart avtal om upparbetning av utnyttjat kärnbränsle, dels kan visa hur och var en helt säker slutlig deponering av det högaktiva avfallet kan ske. Barsebäck 2, som är färdigt, tas ur drift om avtal om upparbetning icke företetts före den 1 oktober 1977. Regeringen avser att snarast ta initiativ till förhandlingar i hit hörande frågor med bl. a. Svensk Kärnbränsleförsörjning AB och de berörda kraftföretagen.

För att förbereda nästa beslut rörande energipolitiken tillkallas en särskild kommission. Den skall bl. a. ha till uppgift att granska och utvärdera erfarenheter och forskningsrapporter rörande kärnkraftens säkerhet och miljöpåverkan samt hanteringen av det högaktiva avfallet. Den skall vidare ange tänkbara modeller för ett nytt energipolitiskt förslag som skall föreläggas riksdagen 1978. En beredskapsplan för avveckling av kärnkraften skall upprättas för att sättas i kraft, om säkerhetsproblemen inte

Nr 7

Fredagen den
8 oktober 1976

*Anmälan av
utsedda statsråd,
m. m.*

kan lösas. Kommissionen skall belysa den försörjningstrygghet som kan uppnås på längre sikt med de olika handlingsalternativen och ge en bedömning av kostnaderna. Vidare skall klarläggas möjligheten att, om opinionen inför nämnda riksdagsbeslut fortfarande är starkt splittrad, företa en rådgivande folkomröstning.

Ny lagstiftning om socialvården samt hälso- och sjukvården utarbetas. Riktlinjerna för hälso- och sjukvården skall syfta till utbyggnad av öppenvården. Den organiseras stegvis som ett system med husläkare och mindre vårdenheter. Även hemsjukvården byggs ut. En kraftig utbyggnad av långtidsvården är nödvändig.

Sjukförsäkringens ersättningsregler för privatläkarvård skall vidgas så att även offentliganställda läkare med fritidspraktik får rätt att ansluta sig till försäkringen. Tandvårdsförsäkringens regler om etableringskontroll ses över och försäkringen utvidgas till att omfatta även barn och ungdom.

Samhällets stöd till de handikappade förbättras.

Pensionärerna tillförsäkras en rättvis andel av det växande välståndet. Förbättringen av pensionerna fortsätter. De garantier som getts om värdesäkring av pensionerna infrias. Vid utformningen av en varaktig skattereform skall beskattning av folkpension och sidoinkomster beaktas.

Åtgärder vidtas för att förbättra invandrarnas villkor i det svenska samhället.

Ett samlat alkoholpolitiskt program utarbetas. Insatserna mot narkotikamissbruket förstärks. Ökade resurser ges till förebyggande åtgärder och upplysningsverksamhet.

Kampen mot brottsligheten intensifieras. Den enskildes trygghet till liv och egendom måste förstärkas. Polisen ges ökade personella resurser. Kriminalvården förbättras i syfte att främja återanpassning. Frivården spelar därvid en stor roll.

Reformpolitiken på skolans område förs vidare. Den skall syfta till en god utbildning anpassad till elevernas skiftande anlag och intressen. Små skolenheter och mindre klasser eftersträvas.

Läroplansarbetet för grundskolan inriktas på att ge bättre baskunskaper, större inslag av praktisk yrkesorientering samt en närmare kontakt mellan skolan, arbetslivet och samhället i övrigt. Genom en vidgad lokal beslutanderätt får lärare, elever och föräldrar ett ökat inflytande över skolan.

Betygssystemet i grundskolan och gymnasieskolan reformeras. Betygsfrågan inom vårdutbildningen skall ges en snar lösning.

Fler platser inrättas i vårdutbildningen för att möta behovet av personal i vården.

Utbildningens innehåll måste stå i centrum för reformarbetet inom den högre utbildningen. Basresurserna för forskning vid universitet och högskolor förstärks. Förslaget om den nya högskoleorganisationen remissbehandlas. Ingen totalspärre får finnas för tillträde till högskoleutbildning. Regionstyrelser inrättas. Ansvarsfördelningen mellan centrala och lokala myndigheter ses över.

Det studiesociala stödet reformeras.

Stödet till kulturlivet förstärks och decentraliseras. Litteraturstödet reformeras. Kulturskaparnas ekonomiska situation förbättras.

Förslag kommer under perioden att föreläggas riksdagen om en ny organisation av radio-TV-verksamheten, som bättre tillgodoser krav på decentralisering och mångsidighet.

Presstödet skall så långt som möjligt bygga på automatiskt verkande regler. Diskrimineringen av invandrar- och minoritetstidningar upphör. Tidskriftsstödet byggs ut.

Den politik som här redovisats skall regeringen således arbeta för.

För att upprepa: Med fasthet och ansvar skall vi föra en politik i hela folkets intresse. Därvid skall vi söka ett så brett samförstånd som möjligt.

Herr statsministerns anmälan lades till handlingarna.

Nr 7

Fredagen den
8 oktober 1976

*Antalet suppleanter
i utskott*